

Маріупольський
університет

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції

12 грудня 2025 року

Київ 2025

Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2025 р. / За заг. ред. к.е.н., доцента Марени Т.В. — Київ: МДУ, 2025. — 118 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь науковці, викладачі, фахівці-практики, здобувачі вищої освіти.

Основні напрями роботи конференції:

- Безпекова складова соціально-економічного розвитку країн світу;
- Розвиток інтеграційних процесів в умовах військово-політичного конфлікту;
- Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації;
- Інноваційно-інвестиційна діяльність країн світу;
- Забезпечення конкурентоспроможності національних економік;
- Проблеми забезпечення сталого розвитку;
- Особливості повоєнного відновлення економіки України.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. Обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції у сфері вивчення особливостей інтеграції країн у систему світогосподарських зв'язків;
2. Розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин країн світу.

Reorienting itself to the domestic market, building its own technological ecosystems, developing alternative payment systems, and participating in regional trade agreements create the basis for long-term economic autonomy. This direction is aimed not only at reducing dependence on external markets but also at forming alternative centers of global gravity.

Список використаних джерел:

1. Панченко В.Г., Резнікова Н.В., Іващенко О.А. Форсайт як інструмент відповідального державного управління і стратегування міжнародної економічної політики в умовах загострення глобальних проблем розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки.* 2024. № 326 (1). С. 350-358. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-55>
2. Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Проблеми реінституціоналізації світової економіки в умовах незалежності: нові виклики глобальному регулюванню. *Економічна наука.* 2017. №10. С. 5-10.
3. Резнікова Н. В. Глобальні проблеми у фокусі нормативної сили ЄС: виклики для координації понять та оцінки існуючих і потенційних загроз. *Журнал європейського і порівняльного права.* 2020. Вип. 12 (1-2). С. 35-40.
4. Панченко В., Резнікова Н. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навчальний посібник. Київ: АграрМедіа, 2025. 471 с.
5. Панченко В., Птащенко О., Резнікова Н., Карп В. Багатомірність проблем соціально-економічного розвитку в умовах глобальних викликів: інституційні рамки політики модернізації. *Економічний простір.* 2025. № 199. С. 86-98. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.199.86-98>

ПЕТРИК І.В.,

доктор філософії в галузі соціальних та поведінкових наук,
доцент кафедри раціонального природокористування
та охорони навколишнього середовища,
Маріупольський державний університет

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ

Екологічна безпека виступає одним із ключових чинників сталого розвитку, оскільки визначає здатність держави забезпечувати належний рівень якості довкілля, необхідний для підтримання соціально-економічної стабільності. Сучасні дослідження [1; 2] засвідчують, що погіршення екологічних умов прямо та опосередковано впливає на темпи економічного зростання, конкурентоспроможність національних економік і рівень добробуту населення. Відсутність ефективних механізмів охорони довкілля спричиняє зростання витрат на ліквідацію наслідків забруднення, збільшення навантаження на систему охорони здоров'я та зниження продуктивності праці.

Забезпечення високих стандартів екологічної безпеки сприяє покращенню якості людського капіталу, підвищенню інвестиційної привабливості та розвитку інноваційних технологій, зокрема у сфері відновлюваної енергетики, ресурсозбереження та «зеленої» модернізації промисловості [3]. Чисте довкілля формує передумови для розвитку екотуризму, аграрного сектору та інших галузей, залежних від природних ресурсів, що в підсумку стимулює економічну активність. З іншого боку, високий рівень екологічних ризиків має негативні соціальні наслідки: зниження тривалості життя, погіршення стану здоров'я населення, збільшення витрат домогосподарств на медичні потреби та зменшення загального рівня добробуту. Вразливі соціальні групи зазвичай найбільше страждають від забруднення

повітря, води та ґрунтів, що поглиблює соціальну нерівність і створює додаткові виклики для державної політики.

Таким чином, екологічна безпека є не лише екологічною, але й економічною категорією, що визначає стійкість розвитку держави. Для забезпечення довгострокового економічного зростання необхідно інтегрувати екологічні пріоритети у стратегії макроекономічного планування, стимулювати впровадження «зелених» технологій і формувати відповідальну екологічну поведінку суспільства. Підвищення рівня екологічної безпеки створює підґрунтя для формування здорової нації, зростання продуктивності праці та підвищення загального рівня добробуту населення, що робить її невід’ємним елементом сучасної парадигми сталого розвитку.

Одним із найвизначніших міжнародних індикаторів екологічної безпеки є Environmental Performance Index (EPI) [4], який комплексно оцінює ефективність природоохоронної політики та стан довкілля. Індекс базується на трьох ключових компонентах: здоров’ї довкілля (якість повітря, вода, санітарія), життєздатності екосистем (збереження ресурсів, біорізноманіття, стан екосистем) та кліматичній стійкості (скорочення викидів і розвиток «зеленої» енергетики). Використання EPI у дослідженні впливу екологічної безпеки на економічне зростання та добробут населення є доцільним, оскільки індекс дозволяє кількісно оцінити екологічні ризики та їхній взаємозв’язок із соціально-економічними показниками. Вищі значення EPI, як правило, корелюють із підвищенням продуктивності праці, інвестиційної привабливості та якістю життя, тоді як низькі значення відображають зростання екологічного навантаження та відповідних економічних втрат. Таким чином, EPI виступає релевантним аналітичним інструментом для дослідження взаємозв’язку між станом довкілля, економічною динамікою та рівнем добробуту населення.

У табл. 1 наведені статистичні за індексом EPI, а також показником ВВП на душу населення. Отже, дані (табл. 1) демонструють виразну диференціацію країн за рівнем екологічної ефективності (EPI) та економічного добробуту (GDP per capita). Держави з високими значеннями EPI (Естонія, Люксембург, Німеччина, Фінляндія, Швеція, Норвегія, Данія, Швейцарія) характеризуються також високими показниками ВВП на душу населення, що свідчить про наявність сприятливих економічних умов для фінансування екологічної політики та впровадження природоохоронних технологій.

Таблиця 1

Порівняння індексу EPI та GDP per capita у вибраних країнах (за даними 2024 р.)

Країна	EPI (Індекс екологічної ефективності)		GDP per capita (ВВП на душу населення)
	Місце (ранг)	Значення індексу, бал	Значення, USD per person
Естонія	1	75,7	49 333,8
Люксембург	2	75,1	150 772,4
Німеччина	3	74,5	72 300,1
Фінляндія	4	73,8	44855
Велика Британія	5	72,6	60 620,4
Швеція	6	70,3	71 030,5
Норвегія	7	69,9	101 031,6
Австрія	8	68,9	71 617,9
Швейцарія	9	67,8	93 818,7
Данія	10	67,7	79 514,3
Україна	41	54,6	18 550,5
В’єтнам	180	24,6	16 385,5

*побудовано автором за даними [4; 5]

Україна демонструє середній рівень екологічної ефективності (54,6) у поєднанні з відносно низьким рівнем економічного добробуту (18,5 тис. дол.), що відображає обмежені можливості у сфері екологічного управління та модернізації інфраструктури. Найнижчі

значення EPI та GDP per capita спостерігаються у В'єтнамі, що є індикатором слабкої екологічної політики та низького рівня соціально-економічного розвитку.

Кореляційний аналіз показав, що між індикатором екологічної ефективності (EPI) та ВВП на душу населення існує помірний позитивний зв'язок ($r = 0,5713$). Це свідчить про те, що країни з більш ефективною системою екологічної політики, вищою якістю довкілля та кращим управлінням природними ресурсами, як правило, характеризуються вищим рівнем економічного добробуту населення. У свою чергу, низькі значення EPI, характерні для менш розвинених економік, супроводжуються нижчими доходами на душу населення, що підкреслює взаємозалежність між екологічною безпекою та економічним розвитком.

Таким чином, дані підтверджують позитивний зв'язок між екологічною ефективністю та економічним добробутом: країни з вищим рівнем доходів демонструють кращі показники екологічної безпеки, тоді як економічно вразливі держави мають нижчі значення EPI. Таке співвідношення підкреслює важливість економічних ресурсів для забезпечення належної якості довкілля.

Список використаних джерел:

1. Mitiushkina K. Environmental security in the national security system: Ukraine [3.1] / K. Mitiushkina, O. Pasternak, V. Ivanova, I. Petryk // Transformations, challenges and security : collective monograph / ed. Ž. Simanavičienė ; Mykolas Romeris University. – Vilnius, 2024. – С. 184–210.

2. Екологічна безпека в умовах сталого розвитку: кол. монографія / Х. С. Мітюшкіна, О. М. Пастернак, В. В. Іванова, І. В. Петрик та ін.; за заг. ред. Х. С. Мітюшкіної. – Київ : МДУ, 2024. – 206 с.

3. Петрик І.В. Відновлювана енергетика як драйвер зеленої трансформації: просторово-часовий аналіз країн ЄС та України. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2025. №3 (137). С. 20-25. <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-3-3>

4. Yale School of the Environment. EPI Charting 2024. URL: <https://epi.yale.edu/measure/2024/EPI>

5. GDP per capita 2024. URL: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?most_recent_year_desc=true

ПОНОМАРЕНКО М.В.,

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня

ОП «Міжнародний бізнес»,

Маріупольський державний університет

БАЛАБАНОВА Н.В.,

кандидат наук з державного управління, доцент,

Маріупольський державний університет

ДЕМОГРАФІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ЗМІН

Актуальність дослідження зумовлена поглибленням глобальних демографічних дисбалансів у ХХІ столітті, які проявляються у поступовому уповільненні темпів приросту світового населення, формуванні передумов глобальної депопуляції у другій половині століття та безпрецедентному зростанні частки осіб старших вікових груп. Прогнозні оцінки міжнародних організацій свідчать про завершення епохи демографічного зростання та перехід до моделі розвитку, у межах якої ключового значення набувають структурні характеристики населення, якість людського капіталу та здатність держав адаптувати свої соціально-економічні системи до нових демографічних викликів. У цьому контексті забезпечення